

Bydgoszcz, 9 marca 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.7.2019. AJe/RK

**Pani
Małgorzata Różycka
Kierownik
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Główna 22
87-330 Jabłonowo Pomorskie**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm. oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Główna 22, 87-330 Jabłonowo Pomorskie (zwanym dalej MGOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 14 i 20 lutego 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A. J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- R. K. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 54/2019 z dnia 5 lutego 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 13 lutego 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Małgorzaty Różyckiej – Kierownika MGOPS, p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W gminie Jabłonowo Pomorskie ww. zadanie realizuje MGOPS.

MGOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 23 listopada 2017 r. przyjętego Uchwałą Nr XXXIX/233/2017 Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego. W dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka szczegółowo ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, który stanowi załącznik do Zarządzenia Nr 7/2017 Kierownika MGOPS z dnia 27 listopada 2017 r. Dokument zawiera wyodrębnione w strukturze Ośrodka stanowisko asystenta rodziny i uwzględnia przypisane do niego zadania zgodnie z art. 15 ust.1 ww. ustawy.

Burmistrz Miasta i Gminy Jabłonowo Pomorskie Upoważnieniem Nr 12/2017 z dnia 1 marca 2017 r., upoważnił p. Małgorzatę Różycką do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz wydawania w tych sprawach decyzji. Obecnie zatrudniona Kierownik MGOPS wcześniej pełniła obowiązki na ww. stanowisku od 1 września 2016 r.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Gmina opracowała i obecnie realizuje 3-letni gminny program wspierania rodziny na lata 2019-2021, przyjęty Uchwałą Nr VI/35/19 z dnia 14 lutego 2019 r. Celem głównym programu jest stworzenie odpowiednich warunków do wychowania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. W programie zawarto diagnozę środowiska lokalnego, która została opracowana na podstawie informacji uzyskanych od instytucji współpracujących z Ośrodkiem. Realizatorem programu jest MGOPS, który we współpracy z innymi instytucjami i służbami dąży do polepszenia sytuacji dziecka i rodziny, dbając o poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczając patologię społeczną, minimalizując negatywne zachowania oraz stwarzając skuteczny system wsparcia dla dziecka i rodziny. Dokument jest na bieżąco monitorowany i podlega ewaluacji.

Wcześniejszy Program obejmował lata 2016 – 2018.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MGOPS dopełniła obowiązku rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby z tym związane. Sprawozdanie za 2017 r. zostało przekazane do Rady Miejskiej Jabłonowa Pomorskiego w terminie określonym w ustawie. Sprawozdanie za 2018 r. jest w trakcie opracowywania. Na podstawie złożonych wyjaśnień przez Kierownika Ośrodka, ustalono, iż dokument zostanie przedstawiony na sesji w marcu br.

W okresie objętym kontrolą MGOPS zatrudnił jednego asystenta rodziny:

- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od 1 marca 2012 r. do chwili obecnej.

Asystent rodziny obejmował pomocą:

- w 2017 r. 18 rodzin, w tym 2 przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 17 rodzin, w tym 1 przypadek rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 9 rodzin, w tym brak przypadków rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudniony asystent rodziny posiadał wymagane kwalifikacje, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych asystenta znajdowały się oświadczenia dotyczące spełniania wymagań wynikających z art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy.

W *zakresie czynności* uwzględniono wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Jabłonowo Pomorskie tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny. W okresie objętym kontrolą, asystent podnosił swoje kwalifikacje poprzez szkolenia tematyczne. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystent rodziny nie prowadził postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracownika socjalnego. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Ponadto, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzina również wyrażała pisemną zgodę na współpracę z asystentem.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wszystkich rodzin prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystent dokumentował swoją pracę poprzez: plany pracy z rodziną, protokoły wejść do rodziny, okresową ocenę sytuacji rodziny, karty pracy z rodziną i na jej rzecz, notatki służbowe, dziennik wizyt w środowisku rodzinnym, ocenę końcową pracy z rodziną.

Asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art. 15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Częstotliwość wejść w środowisko asystenta była zależna od potrzeb rodziny.

Plany pracy są opracowywane i realizowane we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, a następnie akceptowane przez Kierownika Ośrodka. Na przestrzeni lat pracy asystenta, dokument był modyfikowany, jednak zawsze uwzględniał terminy realizacji działań oraz ich przewidywane efekty, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli, do Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystent rodziny prowadził monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy, przez okres do 3 miesięcy, poprzez wizyty w środowisku. Monitoring dokumentowany był w formie karty monitoringu, sporządzanej raz w miesiącu.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu podejmowana jest wspólnie przez asystenta rodziny z pracownikiem socjalnym i Kierownikiem Ośrodka podczas dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny. W przypadku nie osiągnięcia celów rodziny, współpraca jest kontynuowana. Z kolei zakończenie współpracy asystenta z rodziną następuje w przypadku zrealizowania planu pracy z rodziną i osiągnięcia celów określonych w dokumencie, z powodu zmiany miejsca zamieszkania rodziny, jej rezygnacji bądź braku woli współpracy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej prowadzony jest na bieżąco przez pracowników socjalnych. Realizując powyższe zadanie Ośrodek współpracuje z innymi służbami tj.: Policją, kuratorami, służbą zdrowia, a także ze środowiskiem lokalnym. W zależności od potrzeb rodziny i sytuacji dziecka podejmowane są stosowne działania

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W okresie objętym kontrolą asystent nie współpracował z rodzinami, w których występowała przemoc lub było podejrzenie jej występowania. W przypadku wystąpienia przemocy zadeklarowano następujące działania: założenie „Niebieskiej Karty”, kontrole pracowników socjalnych w środowisku, składanie wniosków do sądu z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci*.

Na terenie gminy Jabłonowo Pomorskie nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego, o których mowa w ustawie. Natomiast w ramach aktywnego spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, szkoły organizują biwaki, wycieczki edukacyjno-profilaktyczne, imprezy

okolicznościowe lub sportowo-rekreacyjne. Na terenie gminy funkcjonują 3 świetlice środowiskowe oraz 14 świetlic wiejskich, które zapewniają atrakcje podczas ferii i wakacji szkolnych (zajęcia sportowe, plastyczne, zabawy integracyjne, wycieczki). Dzieci i młodzież korzystają z zajęć, organizowanych przez Centrum Kultury i Sportu w Jabłonowie Pomorskim, o tematyce artystyczno-plastycznej, manualnej, kulinarnej, sportowo-rekreacyjnej.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Jabłonowo Pomorskie zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (prawnego, pedagogicznego, psychologicznego, socjalnego, psychiatrycznego). W ramach projektu organizowanego w latach 2017-2018 „Rodzina w Centrum” realizowanego przez Centrum Wspierania Rodzin przy PCPR w Brodnicy, odbyły się spotkania z pedagogiem i psychologiem w ramach specjalistycznego poradnictwa rodzinnego. Szczegółowych informacji w powyższym zakresie udzieliła Kierownik MGOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust.2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie gminy Jabłonowo Pomorskie nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym gmina nie ponosiła kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Z informacji przekazanych przez Kierownika MGOPS wiadomo, iż pracownicy Ośrodka ustnie informowali klientów o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej. Jednak do tej pory nikt nie zdecydował się na pełnienie ww. roli.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina uczestniczy w kosztach związanych z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 28 857,16 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 30 414,74 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 2 510,75 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 10 pkt 4: *praca z rodziną jest prowadzona także w przypadku czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną.*

W okresie objętym kontrolą rodzice biologiczni, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej najczęściej nie współpracowali z asystentem rodziny z uwagi na miejsce zamieszkania poza terenem gminy, brak zainteresowania rodziców sytuacją dzieci oraz nie wykazywaniem chęci współpracy z asystentem na rzecz powrotu dzieci do domu rodzinnego. Natomiast w jednym przypadku (J.B.) asystent podjął działania z rodziną w celu poprawy ich funkcjonowania. W wyniku ścisłej współpracy matki z asystentem, dziecko powróciło do środowiska biologicznego.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą, asystent rodziny współpracował z rodziną, której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Uczestniczył w opracowaniu planu pomocy dziecku z wychowawcą instytucjonalnej pieczy zastępczej, utrzymywał z nim stały kontakt telefoniczny i osobisty oraz wymieniał informacje dotyczące sytuacji rodziny. Brał również udział w posiedzeniach zespołu ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka. Aktualnie asystent nie posiada rodzin, które odzwierciedlałyby powyższą sytuację.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 24 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 22 stycznia 2017 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 17 lipca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 17 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie¹.

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **1/2019** w dniach 14 i 20 lutego 2019 r.

¹Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen (na podstawie zarządzenia Nr 371/2017 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy z dnia 11.12.2017 r., w sprawie wprowadzenia Regulaminu kontroli): pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności)..

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

Na podstawie art. 197d ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 14 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli, kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do niego zastrzeżenia.

Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń, przedstawia stanowisko w sprawie ich uwzględnienia lub nieuwzględnienia.

(podpis i pieczęć Wojewody)